

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
DOTYCZĄCY KAPLICZKI ŚW.ROZALII Z 1894 R
POŁOŻONEJ W RADOMIU PRZY UL.ŻEROMSKIEGO 91/93**

Opracowanie : Konserwator Dziej Sztuki

Barbara Woźniak-Soltyńska

Radom 1.09.2011r

STAN ZACHOWANIA OBIEKTU

Kapliczka poświęcona św. Rozalii wykonana jest z piaskowca, jako budowla wolnostojąca, całkowicie odłonięta. W chwili obecnej jest w bardzo złym stanie technicznym i estetycznym. Wynika to z wielu czynników- upływu czasu, niekorzystnych warunków atmosferycznych, czynników biologicznych i zniszczeń mechanicznych spowodowanych działalnością człowieka.

Poszczególne jej elementy wykazują różny stopień zniszczeń.

Cała bryła kapliczki przechylona jest w lewo, ponieważ z jej prawej strony rośnie drzewo(grochodrzew biały), którego rozrastające się korzenie podniosły elementy kapliczki, zarosły prawą stronę okładziny z piaskowca, na której zamontowano metalowe ogrodzenie.

Kapliczka posadowiona jest na podmurówce z otynkowanych cegieł, które w wielu miejscach są widoczne spod resztek osypującej się zaprawy. Podmurówka ta została pomalowana niebieską, złuszczącą się olejną farbą.

Na podmurówce położone są dwa stopnie z elementów piaskowca, z widocznymi w kilku miejscach spękaniem (prawdopodobnie spowodowanymi przez korzenie drzewa), przesunięciami i wypłukaną spoiną. Powierzchnia stopni jest mocno zabrudzona, pokryta czarną patyną i smołowatymi nawarstwieniami powstałymi od palących się zniczy a także warstwą mchów i porostów. Widoczne są powierzchniowe ubytki kamienia wzdłuż całej długości stopni oraz wiele zachlapań niebieską farbą olejną.

Podstawa kapliczki na której od strony frontalnej / południowej/ znajduje się napis : „PAMIĄTKA Z EPIDEMJI W 1894 R” również pokryta jest czarną uszczelniającą patyną, mchem i porostami, mocno zabrudzona szczególnie na powierzchni profilu, z tyłu/ strona północna/ widoczne smugowate wykwyty i wypłukania powierzchni kamienia oraz dwa rdzawe punkty.

Główna część kapliczki, czworoboczny cokół, w której znajduje się nisza z przeszkloną witryną wykazuje najwięcej zniszczeń. Są to zniszczenia mechaniczne powstałe w wyniku złego montażu okna witryny. Metalowe wąsy od kotwienia zawiasów skorodowały i spowodowały rozsądzenie i popękanie kamienia. Największe uszkodzenia powstały z prawej strony okna przy górnym i dolnym zawiasie a spękania i szczeliny kamienia przeniosły się na cały prawy bok / wschodnia strona/ kapliczki. W tym miejscu występuje duży ubytek kamienia. Lewa strona/ zachodnia / również jest pęknięta, szczelina pęknięcia biegnie od wkuć w kamień od frontu uchwytów kłódki. Cała powierzchnia kamienia jest mocno zabrudzona, pokryta wykwitami i wtórną patyną. Na tylnej ścianie widoczne są rdzawe wykwity. Nisza kapliczki od góry wysklepiona półkoliście ma nieregularną fakturę na plecach i jest grubo pomalowana tłuszczącymi się warstwami jasnoniebieskiej farby. Na dnie niszy leżą odłamki piaskowca i gruz. We wnętrzu znajduje się naklejony na tekturę, w drewnianej ramce obrazek przedstawiający Św. Rozalię (prawdopodobnie kserokopia). Właściwy obraz przedstawiający Św. Rozalię znajduje się w Muzeum Okręgowym w Radomiu. Przeszklona witryna w konstrukcji stalowej była wielokrotnie malowana warstwami farb olejnych, które tłuszczając się odstaniają przerdzewiały metal. Wokół metalowej listwy witryny widoczne są resztki farb (brązowa, niebieska, biała) i wyciekający silikon uszczelniający okno.

Dwuspadowa nakrywa cokołu od strony południowej i północnej jest wysklepiona trójkątnie. Pokrywa ją gruba warstwa czarnej patyny. Widoczne są wykwity solne a na całej długości profilowanych gzymsów powierzchniowe ubytki kamienia, wżery, spowodowane jego dezintegracją, głównie wypłukaniem spoiwa. Cała nakrywa patrząc od dołu pokryta jest grubą warstwą mchów i porostów. W centralnej części nakrywy znajduje się kamienna kostka, która jest podstawą metalowego krzyża. Jest ona pomalowana grubą warstwą niebieskiej i brązowej farby olejnej, która ściekła na powierzchnię nakrywy. Z tyłu, nad jej

gzymsem osadzone są dwa duże, metalowe haki, które kiedyś coś podtrzymywały.

Krzyż osadzony na kuli wieńczy kapliczkę. Jest to metalowy element wielokrotnie malowany warstwami farb, ostatnia z nich to tzw. srebrzanka. Kula jest lekko przekrzywiona, niesymetryczna.

Metalowe ogrodzenie kapliczki jest również przekrzywione, ponieważ korzenie rosnącego z prawej strony drzewa podniosły go do góry. Było wielokrotnie malowane farbami olejnymi, które teraz łuszczą się, odsłaniając skorodowany metal. W kilku miejscach ogrodzenie jest złamane i brakuje fragmentów detalu. Ogrodzenie jest wpuszczone w okładzinę z piaskowca ale w niektórych miejscach pręty mocujące pękły lub są obluzowane.

PROPONOWANE POSTĘPOWANIE KONSERWATORSKIE

OGÓLNE ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Zakłada się wykonanie konserwacji technicznej i estetyczno-plastycznej. Konserwacja techniczna ma na celu zlikwidowanie przyczyn zniszczeń, wzmocnienie struktury obiektu, stabilizację poszczególnych elementów, uzupełnienie i rekonstrukcje ubytków oraz oczyszczenie i zabezpieczenie powierzchni kamienia. Celem tych prac jest przywrócenie walorów estetycznych i historycznych obiektu.

PROPONOWANY PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Zabezpieczenie połamanych i osypujących się elementów kapliczki.

2. Demontaż poszczególnych elementów kapliczki udokumentowany opisem i fotografiami z przebiegu rozbiórki.
3. Wstępne oczyszczenie powierzchni kamienia z kurzu, brudu i luźnych naleciałości.
4. Usunięcie wtórnych nawarstwień. Mechaniczne usunięcie starych kitów, cementu, fug i spoin.
5. Wstępna impregnacja kamienia w tych miejscach, w których widoczna jest jego dezintegracja.

Proponuje się impregnację poprzez nasycenie lokalne i metodą przepływową przy użyciu np. Paraloidu B-72 w toluenie lub Steinfestiger OH firmy Remmers

6. Oczyszczenie kamienia z wtórnej patyny, czarnych smołowatych nawarstwień i wszelkich innych zabrudzeń kamienia.

Wstępnie proponuje się zmyć powierzchnię kamienia na mokro z użyciem dodatków w postaci środków powierzchniowo czynnych; mydła i szczotek ryżowych. W miejscach, w których kamień jest bardzo zabrudzony i proste metody nie przyniosą pożądanego efektu proponuje się użycie pasty do usuwania czarnych nawarstwień, nie naruszającej właściwej powierzchni kamienia – Fassadenreiniger Paste Remmersa, alternatywnie lub jako uzupełnienie metodę mikropiaskowania z użyciem odpowiedniego ciśnienia i kruszywa.

7. Usunięcie z powierzchni kamienia zielonych nawarstwień wytworzonych przez mikroflorę w miejscach zacienionych i zawilgoconych oraz dezynfekcję kamienia – Alkutex BFA – Entferner Remmersa / środek grzybobójczy/.
8. Odsolenie kamienia metodą migracji soli do rozszerzonego środowiska. Proponuje się okłady z ligniny nakładane na powierzchnię kamienia i pozostawiane do całkowitego

wyschnięcia. Okłady powinny być nakładane w obrębie poszczególnych elementów kapliczki wymagających tego zabiegu.

9. Całościowa impregnacja poszczególnych elementów kapliczki , wzmocnienie zasadnicze. Użycie np. Funcosilu OH Steinfestiger lub 300 firmy Remmers.
10. Sklejenie odłamanych i pękniętych fragmentów kamienia . Proponuje się kleje na bazie żywic np. epoksydowych jako odporne na warunki atmosferyczne . Klejone fragmenty kamienia powinny być łączone odpornymi na korozję kotwami.
11. Uzupelnienie ubytków kamienia poprzez flekowanie i kitowanie w zależności od wielkości i charakteru ubytku.

Fleki powinny być wykonane z odpowiednio dobranego pod względem struktury i koloru kamienia, dopasowane i wklejone np. klejem epoksydowym. O ile to będzie konieczne łączone niekorodującymi kotwami.

Kitowanie kamienia – ubytki powierzchniowe i nieregularne wypełnione masą mineralną o kolorze dobranym do barwy kamienia . Proponuje się kity mineralne Funcosil Restauriermörtel Remmersa.
12. Przeszklona witryna znajdująca się od frontu cokołu kapliczki jest poważnie zniszczona. Szyba osłaniająca niszę w której pierwotnie znajdował się obraz przedstawiający Św. Rozalię jest porysowana i wadliwie osadzona w kamieniu. Jeżeli zapadnie decyzja o powrocie oryginalnego obrazu do kapliczki proponuje się wykonanie odpowiednio wzmocnionej i osadzonej przeszklonej witryny/ może z kuloodpornej szyby /.
13. Obecnie kapliczka jest posadowiona na podmurówce z otynkowanych cegieł . Po demontażu kapliczki proponuje się wykonać podmurówkę z wodoszczelnego żelbetonu i na

nim posadowić poszczególne elementy kapliczki. Obecna podmurówka jest bardzo zniszczona , cegły rozsypują się przez co nie mogą być właściwym elementem nośnym kapliczki.

14. Elementy metalowe wystroju kapliczki tzn. krzyż wieńczący całość oraz ogrodzenie wymagają oczyszczenia z wielu warstw farb oraz z rdzy. Proponuje się zastosowanie żeli do usuwania farb olejnych, piaskowanie lub opalanie . Wybór metody będzie zależał od jej efektywności. Po oczyszczeniu konieczne będzie uzupełnienie brakujących elementów , ich dospawanie, szczególnie w ogrodzeniu, które w wielu miejscach jest złamane. Po wykonaniu tych czynności powierzchnie należy zabezpieczyć antykorozyjnie i pomalować farbą w kolorze grafitowym.
15. Montaż elementów kapliczki w oparciu o dokumentację opisową i fotograficzną ze zwrócenie szczególnej uwagi na właściwe wypoziomowanie.
16. Wykonanie fugi pomiędzy poszczególnymi kamiennymi elementami kapliczki. Może być użyta fuga mineralna Funcosil Fugenmörtel Remmersa lub fuga Atlasa.
17. Scalenie kolorystyczne powierzchni kamienia np. farbami silikonowo-wapiennymi , laserunkowymi Historic Lasur /Remmers/.
18. Hydrofobizacja kamienia , która ograniczy wnikanie wody opadowej bez zmiany otwartości dyfuzyjnej kamienia . Proponuje się roztwór związków krzemoorganicznych w rozpuszczalnikach organicznych do kamieni porowatych Funcosil SL lub preparat impregnująco - hydrofobizujący Steinfestiger H firmy Remmers lub Sto-Ispo . Preparaty mogą być nakładane dwukrotnie np. pędzlem.
19. Dokumentacja konserwatorska uwzględniająca serwis fotograficzny dokumentujący wszystkie etapy prac , rysunki

poglądowe i inwentaryzacyjne dotyczące
problematyki oraz przebiegu prac konserwatorskich.